

ПОГОДЖЕНО
засідання педагогічної ради
протокол від "23" травня 2019 №7

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ по комплексу
від "03" червня 2019 №136

**Освітня програма
Запорізького навчально-виховного комплексу
«Запорізька Січ»
військово-спортивного профілю
Запорізької міської ради Запорізької області
на 2019/2020 навчальний рік**

Розділ I. Загальні положення.

Запорізький навчально-виховний комплекс «Запорізька Січ» військово-спортивного профілю Запорізької міської ради Запорізької області (далі комплекс) діє згідно статуту, затвердженого наказом департаменту освіти і науки Запорізької міської ради від 28.11.2016 №752р. - це навчальний заклад I – III ступенів.

Орієнтовна кількість класів - 18, учнів - 456.

Головною метою комплексу є задоволення потреб громадян у дошкільній освіті, загальній середній освіті; забезпечення реалізації державної політики патріотичного виховання дітей та молоді; створення умов для морального, інтелектуального, фізичного розвитку учнів; виховання громадянина демократичного суспільства, надання допомоги допризовній молоді при підготовці до вступу у навчальні заклади Міністерства оборони України, Служби Безпеки України та Міністерства Внутрішніх Справ України та проходження служби у Збройних Силах України і Міністерстві Внутрішніх Справ України.

Освітню програму комплексу на 2019/2020 навчальний рік складено для дошкільного підрозділу, школи I ступеню, школи II ступеню, школи III ступеню та позашкільного підрозділу.

Основою для розроблення освітньої програми є відповідний Державний стандарт загальної середньої освіти: для 1-2-х класів – 2018 року; для 3-10-х класів – 2011 року. За потребою здобувачів освіти можуть запроваджуватися різні форми навчання: дистанційне навчання, екстернат, інклюзивне навчання, індивідуальне навчання.

Освітня програма дошкільного підрозділу

Програма розроблена відповідно до вимог Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція) та Концепції Нової української школи.

Освітня діяльність в дошкільному підрозділі комплексу у 2019/2020 навчальному році буде організована відповідно до Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Указу Президента України від 13.10.2015 №580/2015 «Про стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки», Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція), Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (затверджено наказом МОН України від 16.06.2015 №641), Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів (затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 №234), Гранично допустимого навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності (затверджено наказом МОН України від 20.04.2015 №446), «Щодо організації роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах» (від 02.09.2016 №1/9-454), «Організація фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах» (від 02.09.2016 №1/9-456), «Про організацію національно-патріотичного виховання у дошкільних навчальних закладах» (від 25.07.2016 №1/9-396), «Щодо організації взаємодії закладів дошкільної освіти з батьками вихованців» (від 11.10.2017 №1/9-546), «Щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти» (від 19.04.2018 №1/9-249), «Щодо організації роботи та дотримання вимог з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у закладах дошкільної освіти» (від 14.02.2019 №1/11-1491), власного статуту та інших нормативно-правових документів в сфері освіти.

Дошкільний підрозділ здійснює освітньо-виховний процес у 2019/2020 навчальному році за такими пріоритетними напрямками:

- гуманітарним
- фізкультурно-оздоровчим.

Діагностика здібностей дітей здійснюється у період з 01.09 по 14.09, та з 15.05 по 30.05 навчального року.

Навчальний рік розпочинається 01 вересня і закінчується 31 травня (відповідно до Положення про дошкільний навчальний заклад (Постанова КМУ від 12.03.2003 № 305).

Оздоровчий період з 01.06 по 31.08 поточного року. Орієнтовно, загальна тривалість канікул, під час яких заняття з вихованцями не проводяться, складає 115 днів: літні – 90 календарних днів; осінні – 5 календарних днів; зимові – 10 календарних днів; весняні – 10 календарних днів. У період канікул з дітьми проводиться фізкультурно-оздоровча і художньо-естетична робота (відповідно до річного плану). При складанні розкладу враховано гранично допустиме навчальне навантаження на дитину, що встановлено наказом МОН України від 20.04.2015 № 446 «Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності».

У дошкільному підрозділі встановлено 5-денний навчальний тиждень. Заклад працює з 7.00 до 19.00.

Враховуючи підсумки освітньої діяльності за минулий навчальний рік педагогічний колектив закладу дошкільної освіти продовжує спрямовувати свою діяльність у наступному році на вирішення **основних завдань**:

- «Духовно-моральне виховання дітей, через педагогічну методичку «Лялька, як персона»
- Формування якісної освіти, запорука розвитку сучасної особистості
- Музичне виховання: формування навичок музичного сприймання, виконавства і творчості в основних видах музичної діяльності.

У дошкільному підрозділі функціонує 2 групи:

1 різновікова (від 2 до 4 років)

1 різновікова (від 4 до 6 (7) років).

В підрозділі реалізуються різні форми охоплення дошкільною освітою дітей: групи повного дня і діти з короткотривалим перебуванням в них.

У освітньому процесі реалізується зміст інваріантної складової Базового компоненту дошкільної освіти за комплексними програмами.

Зміст інваріантної складової забезпечується через чинну Програму розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» Білан О.І., Максименко О.Л., Возна Л.М. та ін., освітню програму «Дитина в дошкільні роки» К. Крутій.

Мета освітньої програми - реалізація комплексу розвивальних, виховних, навчальних функцій та змістовних напрямів організації життєдіяльності в межах вікової компетентності дітей від 2 до 6 (7) років із поступовим ускладненням змістовної наповнюваності на кожному віковому етапі.

Завдання програми - сформованість мінімально достатнього та необхідного рівня освітніх компетенцій дитини перших 6(7) років життя, що забезпечує її повноцінний психофізичний та особистісний розвиток і психологічну готовність до навчання у школі. Визначені Базовим компонентом дошкільної освіти вимоги до обсягу необхідної інформації, життєво важливих умінь і навичок, системи ціннісних ставлень до світу та самої себе відображені у програмі є обов'язковими для виконання всіма учасниками освітнього процесу

Структура програми - визначення освітніх ліній відповідно до Базового компонента дошкільної освіти, визначення загального обсягу навантаження на кожний вік дитини. Кожна освітня лінія програми завершується показниками компетентності.

Види діяльності

Розподіл занять на тиждень в організованих видах діяльності укладається за змістовними освітніми лініями відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України 20.04.2015 №446 «Про затвердження гранично допустимого навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форми власності». Види діяльності плануються за освітніми лініями. Реалізація програми передбачає врахування принципу інтеграції освітніх ліній у відповідності з віковими можливостями і особливостями вихованців.

Базовий компонент дошкільної освіти

Базовий компонент дошкільної освіти затверджено наказом МОНМСУ № 615 від 22.05.2012 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція)»

Інваріантна складова

освітні лінії:

«Особистість дитини»

«Дитина в соціумі»

«Дитина в природному довкіллі»

«Дитина в світі культури»

«Гра дитини»

«Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»

«Мовлення дитини»

Освітня лінія «Особистість дитини» передбачає:

Формування позитивного образу «Я», створення бази особистісної культури дитини, її активної життєдіяльності;

Виховання в дитини позитивного ставлення до своєї зовнішності, формування основних фізичних якостей, рухових умінь, культурно-гігієнічних, оздоровчих навичок та навичок безпечної життєдіяльності

Освітня лінія «Дитина в соціумі» передбачає:

Формування навичок соціально визнаної поведінки, вміння орієнтуватись в світі людських взаємин, готовності співпереживати і співчувати іншим

Зміст освітньої лінії «Дитина в природному довкіллі» :

Містить доступні дитині уявлення про природу планети Земля та Всесвіт, розвиток емоційно-ціннісного та відповідального екологічного ставлення до природного довкілля

Зміст освітньої лінії «Дитина в світі культури»:

Формування почуття краси в її різних проявах, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, розвиток творчих здібностей, формування елементарних трудових, технологічних та художньо-продуктивних навичок, самостійності, культури та безпеки праці

Зміст освітньої лінії «Гра дитини»:

Розвиток у дітей творчих здібностей, самостійності, ініціативності, організованості і ігрової діяльності та формування у них стійкого інтересу до пізнання довкілля і реалізації себе в ньому

Зміст освітньої лінії «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»:

Передбачає сформованість доступних для дитини дошкільного віку уявлень, еталонів, що відображають ознаки, властивості та відношення предметів і об'єктів довколишнього світу;

Спрямована на інтеграцію змісту дошкільної освіти, формування у дітей пошуково-дослідницьких умінь, елементарних математичних уявлень, цілісної картини світу, компетентної поведінки в різних життєвих ситуаціях

Зміст освітньої лінії «Мовлення дитини»:

Засвоєння дитиною культури мовлення та спілкування, елементарних правил користування мовою у різних життєвих ситуаціях

Форми організації освітнього процесу

Набуття різних видів компетенцій дитиною дошкільного віку відбувається в різних видах діяльності (ігровій — провідній для дітей дошкільного віку; руховій; природничій; предметній; образотворчій, музичній, театральній, літературній; сенсорно-пізнавальній і математичній; мовленнєвій; соціокультурній та інших) і вимагає практичного засвоєння дитиною системи елементарних (доступних) знань про себе та довкілля, моральних цінностей, умінь доречно застосовувати набуту інформацію. Організоване навчання проводиться у формі занять, починаючи з 3-го року життя. Протягом дня рівномірно розподіляються всі види активності за основними лініями розвитку залежно від бажань та інтересу дітей.

Заняття проводяться по підгрупах, у групі 3-го року життя є діти 4-го року життя, тому мережа занять для цього віку складена окремо;

у різновіковій групі (5-6 р. ж.) заняття проводяться по підгрупах.

Тривалість занять становить:

3 рік життя - не більше 15 хв.(два заняття у першій половині дня).

різновікова група (4-6 рік життя) - 20-25 хв. (три заняття у першій половині дня).

Тривалість перерв між заняттями – не менше 10 хвилин.

Розподіл занять на тиждень в організованих видах діяльності укладається за змістовними освітніми лініями відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України 20.04.2015 №446 «Про затвердження гранично допустимого навантаження на дитину у дошкільних навчальних

зкладах різних типів та форми власності». Кількість занять інваріантної складової повністю відповідає вимогам наказу.

У освітньому процесі використовуються такі форми організації діяльності дітей: інтегровані, комплексні, індивідуально-групові, групові заняття;

гурткова діяльність: гурток театралізованої діяльності - 1 заняття на тиждень.

Для програмно-методичного забезпечення освітнього процесу використовуються навчальні видання, рекомендовані Міністерством освіти і науки України для використання в дошкільних навчальних закладах у 2019/2020 навчальному році.

Зміст освітньої програми передбачає:

- формування основ соціальної адаптації та життєвої компетентності дитини;
- виховання елементів природо доцільного світогляду, розвиток позитивного емоційно-ціннісного ставлення до довкілля;
- утвердження емоційно-ціннісного ставлення до практичної та духовної діяльності людини;
- розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей.

Реалізацію змісту освітньої програми здійснює команда педагогів: вихователі, інструктор з фізичної культури, музичний керівник, практичний психолог

Навчальний план дошкільного підрозділу комплексу «Запорізька Січ»

В освітньому процесі реалізується зміст інваріантної складової Базового компоненту дошкільної освіти за комплексними програмами.

№ з/п	<i>Програма та методичне забезпечення</i>	<i>Реквізити щодо затвердження програми</i>
	комплексні	
1.	Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільня» (Білан О.І., Возна Л.М., Максименко О.Л. та ін.)	Лист МОН України від 23.05.2017 року №1/11-4988
2.	Освітня програма «Дитина в дошкільні роки» (наук.керівник Крутій К.Л.)	Лист МОН України від 16.06.2016 № 1/9-315

Інваріативна складова Розподіл занять на тиждень на дитину у групах загального розвитку

№ з/п	Види діяльності за освітніми лініями	Кількість занять на тиждень за віковими групами		
		перша молодша (від 2 до 3 років)	друга молодша (від 3 до 4 років)	старша (5 – 6 (7) років)
1	Ознайомлення із соціумом	1	2	3
2	Ознайомлення з природним довкіллям	1	1	2
3	Художньо – продуктивна діяльність:			
	музична	2	2	2
	малювання/ ліплення	0,5/0,5	0,5/0,5	1/ 1
	аплікація/конструювання	0,5/ 0,5	0,5/0,5	0,5/0,5
4	Сенсорний розвиток	2	-	-
5	Логіко – математичний розвиток	-	1	2
6	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування:	2	3	3
7	Здоров'я та фізичний розвиток	2	3	3
	Загальна кількість занять на тиждень	10	11	15

	Додаткові освітні послуги на вибір батьків	-	-	-
	Максимальна кількість занять на тиждень	10	11	15
	Максимально допустиме навчальне навантаження на тиждень на дитину (в астрономічних годинах)	1,4	4,0	8,3

*Години, передбачені для фізкультурних занять (плавання), не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження на дітей.

Освітня програма школи I ступеня

Освітню програму школи I ступеня складено:

для 1-2 класів - за Типовими навчальними та освітніми програмами для 1-2 класів (Савченко О.Я. 1-2 клас), затвердженими наказом МОН України від 21.03.2018 № 268 (таблиця 2); Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою КМУ від 21.02.2018р. № 87;

для 3-4 класів – за Типовими освітніми програмами початкової школи, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 № 407, (таблиця 3); Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою КМУ від 20.04.2011р. № 462.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін школи I ступеню:

1 клас – 805 годин на рік / 23 год. на тиждень

2 клас – 875 годин на рік / 25 годин на тиждень

3 клас - 875 годин на рік / 25 годин на тиждень

4 клас - 910 годин на рік / 26 годин на тиждень

У 1-их класах (НУШ) 1 годину варіативної складової навчального плану відведено на збільшення годин на вивчення предмету інваріантної складової «Українська мова».

У 2-их класах (НУШ) 1 годину варіативної складової навчального плану відведено на збільшення годин на вивчення предмету інваріантної складової «Українська мова».

У 3-4 класах 1 годину варіативної складової навчального плану відведено на збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової «Музичне мистецтво» (0,5 години) та «Образотворче мистецтво» (0,5 години).

З метою формування здорового способу життя та збільшення рухової активності учнів 1-3 класів одну годину навчального навантаження з фізичної культури використано на вивчення хореографії.

Освітня програма початкової школи для учнів, які будуть навчатися за програмами 12-річної повної середньої освіти (НУШ) має такі цикли, як 1-2 і 3-4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреби дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітня програма для учнів 3 – 4 класів передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту (2011р.) через окремі предмети.

Компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі забезпечує формування всіх ключових компетентностей: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною мовою; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти визначено за освітніми галузями:

1 -2 клас:

мовно-літературна (українська мова та література, іншомовна освіта); математична; громадянська та історична, соціальна і здоров'язбережувальна, природнича; технологічна; інформатична; мистецька; фізкультурна.

Освітня галузь «Мовно-літературна» реалізується через інтегрований курс «Навчання грамоти» (1 клас), «Українська мова» (2 клас).

Освітня галузь «Математична» реалізується через предмет «Математика».

Освітні галузі «Громадянська та історична», «Соціальна та здоров'язбережувальна», «Природнича» реалізуються через інтегрований курс «Я досліджую світ».

Освітня галузь «Інформатична» реалізується через предмет «Інформатика» (з 2 класу).

Освітня галузь «Технологічна» реалізується через предмет «Дизайн і технології».

Освітня галузь «Мистецька» реалізується через окремі предмети «Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво» (1 клас), інтегрований курс «Мистецтво» (2 клас).

Освітня галузь «Фізкультурна» реалізується через предмет «Фізична культура» та «Хореографія».

3 - 4 клас:

мови і літератури; математика; природознавство; суспільствознавство; мистецтво; технології; здоров'я і фізична культура.

Освітня галузь «Мови і літератури» з урахуванням вікових особливостей учнів реалізується через окремі предмети «Українська мова (мова і читання)», «Мова корінного народу, національної меншини (мова і читання)», «Іноземна мова».

Освітні галузі «Математика», «Природознавство» реалізуються через однойменні окремі предмети.

Освітня галузь «Суспільствознавство» реалізується предметом «Я у світі».

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» реалізується окремими предметами «Основи здоров'я» та «Фізична культура».

Освітня галузь «Технології» реалізується через окремі предмети «Трудове навчання» та «Інформатика».

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується окремими предметами «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво».

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

1-2 класи:

мовно-літературна – взаємодія з іншими особами усно, сприйняття і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях; сприйняття, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів, медіатекстах та використання її для збагачення свого досвіду; висловлювання думок, почуттів та ставлення, взаємодія з іншими особами письмово та в режимі реального часу, дотримання норм літературної мови; дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними явищами, їх аналіз;

математична – дослідження ситуації і виокремлення проблем, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів; моделювання процесів і ситуацій, розроблення стратегій (планів) дій для розв'язання різноманітних задач; критичне оцінювання даних, процесу та результату розв'язання навчальних і практичних задач; застосування досвіду математичної діяльності для пізнання навколишнього світу;

природнича – відкриття світу природи, набуття досвіду її дослідження, пошук відповідей на запитання, спостереження за навколишнім світом, експериментування та створення навчальних моделей, вияв допитливості та отримання радості від пізнання природи; опрацювання та систематизація інформації природничого змісту, отриманої з доступних джерел, та представлення її у різних формах; усвідомлення розмаїття природи, взаємозв'язків її об'єктів та явищ, пояснення ролі природничих наук і техніки в житті людини, відповідальна поведінка у природі; критичне оцінювання фактів, поєднання нового досвіду з набутим раніше і творче його використання для розв'язання проблем природничого характеру;

технологічна – втілення творчого задуму в готовий виріб; турбота про власний побут, задоволення власних потреб та потреб тих, хто оточує; ефективне використання природних матеріалів, турбота про навколишній світ; практичне і творче застосування традиційних та сучасних ремесел;

інформатична – пошук, подання, перетворення, аналіз, узагальнення та систематизація даних, критичне оцінювання інформації для розв'язання життєвих проблем; створення інформаційних продуктів та програм для ефективного розв'язання задач/проблем, творчого самовираження індивідуально та у співпраці, за допомогою цифрових пристроїв та без них; усвідомлене

використання інформаційних і комунікаційних технологій та цифрових пристроїв для доступу до інформації, спілкування та співпраці як творець та/або споживач, самостійне опанування нових; усвідомлення наслідків використання інформаційних технологій для себе, суспільства, навколишнього світу та сталого розвитку, дотримання етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії;

соціальна і здоров'язбережувальна – турбота про особисте здоров'я і безпеку, реагування на діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту власного і тих, хто оточує; визначення альтернатив, прогнозування наслідків, ухвалення рішень з користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших осіб; аргументований вибір на користь здорового способу життя, аналіз і оцінка наслідків та ризиків; підприємливість та етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки та добробуту;

громадянська та історична – встановлення зв'язків між подіями, діяльністю людей та її результатами у часі, пояснення значення пам'ятних для себе та інших громадян України дат (подій); орієнтація у знайомому соціальному середовищі, долучення до його розвитку, пояснення впливу природи та діяльності людей на нього; робота з різними джерелами соціальної та історичної інформації, аналіз змісту джерел, їх критична оцінка; узагальнення інформації з різних джерел, розповідь про минуле і сучасне; представлення аргументованих суджень про відомі факти історії та історичних осіб, а також про події суспільного життя; усвідомлення почуття власної гідності, діяльність з урахуванням власних прав і свобод, повага до прав і гідності інших осіб, протидія дискримінації та нерівному ставленню до особистості; усвідомлення себе громадянином України, аналіз культурно-історичних основ власної ідентичності, визнання цінності культурного розмаїття; дотримання принципів демократичного громадянства, активна участь у житті шкільної спільноти, місцевої громади і держави;

мистецька – художньо-образне, асоціативне мислення у процесі художньо-творчої діяльності через образотворче, музичне та інші види мистецтва; пізнання мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва; пізнання себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво;

фізкультурна – заняття руховою активністю, фізичною культурою та спортом; демонстрація рухових умінь та навичок, використання їх у різних життєвих ситуаціях; вибір фізичних вправ для підвищення рівня фізичної підготовленості; дотримання правил безпечної і чесної гри, вміння боротися, вигравати і програвати; усвідомлення значення фізичних вправ для здоров'я, задоволення, гартування характеру, самовираження та соціальна взаємодія.

3-4 класи:

відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті 2011р., ключові компетентності: уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі між предметних і внутрішньо предметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Логічна послідовність вивчення предметів

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у *навчальних програмах*.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які організуються у межах уроку або в позаурочний час. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формульованого характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів. Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції. Оцінювання результатів навчання та особистих досягнень здобувачів освіти 1-2 класів має формульованний характер, здійснюється вербально, 3-4 класи - бальне оцінювання.

Формульоване оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітню програма школи II ступеня складено за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти II ступеня (таблиця 12), затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 №405.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-9-х класів закладів загальної середньої освіти складає 5845 годин/навчальний рік: для 5-х класів – 1050 годин/навчальний рік, для 6-х класів – 1155 годин/навчальний рік, для 7-х класів – 1172,5 годин/навчальний рік, для 8-х класів – 1207,5 годин/навчальний рік, для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень наведено у навчальному плані 5-9 класів ЗНВК "Запорізька Січ" на 2018/2019 н.р. (таблиця 4).

Навчальний план передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, та варіативну складову. Варіативна складова навчального плану 5-9 класів використовується на збільшення годин на вивчення предметів інваріантної складової "Історія України" (5 кл.), "Українська мова" (5,6 кл.), "Історія України" (8 кл.). Розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години. З метою здійснення особистісного підходу виділено години варіативної складової у 5-9 класах на індивідуальні заняття з предмету "Англійська мова" (6-9 кл), "Математика" (6-8 кл.) "Фізична культура" (5 кл.) .

Поділ класів на групи здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом МОН України від 20.02.2002 №128 "Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах".

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною і рідною мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>

2	Спілкування іноземною мовою (англійська)	<p>Уміння:здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення:критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси:підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у доквіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p>

		Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.

		Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності формуються відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- 1) організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- 2) окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти.
- 3) роботу в проектах;
- 4) позакласну навчальну роботу;
- 5) роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
------------------------	-------------------------------

Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична її спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти.

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Перелік освітніх галузей. Логічна послідовність вивчення предметів

Освітню програму школи II ступеня укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури

Суспільствознавство

Мистецтво

Математика

Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- урок формування компетентностей;
- урок розвитку компетентностей;
- урок перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- урок корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, та має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-9 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма школи III ступеня

Освітню програму школи III ступеня для 10,11 класів складено за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти III ступеня (таблиця 2, таблиця 3), затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 №408.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11-х класів складає 2660 годин/навчальний рік: для 10-х класів – 1330 годин/навчальний рік, для 11-х класів – 1330 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень наведено у навчальному плані 10 класу ЗНВК "Запорізька Січ" на 2018/2019 н.р. (таблиця 5).

Навчальний план для 10,11 класів розроблено відповідно до Державного стандарту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1392, з метою його впровадження у частині повної загальної середньої освіти. Він містить загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів, а також передбачає години на індивідуальні заняття. Перелік базових предметів включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів. До базових предметів належать: "Українська мова", "Українська література", "Зарубіжна література", "Іноземна мова (англійська)", "Історія України", "Всесвітня історія", "Громадянська освіта", "Математика", "Фізика і астрономія", "Біологія і екологія", "Хімія", "Географія", "Фізична культура", "Захист Вітчизни". Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами ("Інформатика", "Технології") що вивчаються на рівні стандарту.

Профіль навчання 10 класу – історичний. Тому для забезпечення профільного навчання відведено 1,5 додаткових годин навчального плану на збільшення годин на вивчення предмету "Історія України". З метою підготовки учнів до вступу у навчальні заклади Міністерства оборони України, Служби Безпеки України та Міністерства Внутрішніх Справ України та проходження служби у Збройних Силах України виділено 0,5 додаткових години на збільшення годин на вивчення предмету "Захист Вітчизни". Для здійснення особистісного підходу та

задоволення освітніх потреб виділено додаткові години на індивідуальні заняття з предметів "Англійська мова", "Українська мова", "Математика".

Профіль навчання 11 класу – військовий. Тому для забезпечення профільного навчання відведено 2,5 додаткових годин навчального плану на збільшення годин на вивчення предмету "Захист Вітчизни" та 0,5 додаткових годин - на збільшення годин на вивчення предмету "Історія України". З метою здійснення особистісного підходу та задоволення освітніх потреб виділено додаткові години на індивідуальні заняття з предметів "Англійська мова", "Українська мова", "Математика".

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною і рідною мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземною мовою (англійська)	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами</p>

		<p>навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p>

		<p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності формуються відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у

реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лiнii є засобом iнтеграцiї ключових i загальнопредметних компетентностей, окремих предметiв та предметних циклiв. Наскрізнi лiнii є соціально значимими надпредметними темами, якi допомагають формуванню в учнiв уявлень про суспiльство в цiлому, розвивають здатнiсть застосовувати отриманi знання у рiзних ситуаціях.

Навчання за наскрiзними лiнiями реалiзується насамперед через:

- 1) організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрiзнiх тем враховуються при формуванні духовного, соціального i фізичного середовища навчання;
- 2) окремі предмети — виходячи із наскрiзнiх тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади i методи навчання, реалiзуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти.
- 3) роботу в проектах;
- 4) позакласну навчальну роботу;
- 5) роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрiзнiї лiнii реалiзується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрiзна лiнii освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрiзнiї лiнii є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалiзується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>

Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>
---	--

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична її спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти.

Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

Перелік освітніх галузей. Логічна послідовність вивчення предметів

Освітню програму школи III ступеня укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури

Суспільствознавство

Мистецтво

Математика

Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- урок формування компетентностей;
- урок розвитку компетентностей;
- урок перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- урок корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, та має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті

компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-9 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма позашкільного підрозділу

Вступ

Освітня програма позашкільного підрозділу ЗНВК "Запорізька Січ" – це нормативний документ, який містить характеристику змісту позашкільної освіти, особливості організації освітнього процесу та освітню місію позашкільної освіти.

Освітня програма позашкільного підрозділу схвалюється педагогічною радою комплексу та затверджується директором комплексу.

Освітня програма вибудовується з урахуванням диференціації та індивідуалізації освітнього процесу, демократизації управління, створення умов для творчої діяльності адміністрації та працівників закладу позашкільної освіти, збереження єдиного освітнього

простору в регіоні, соціального захисту вихованців, учнів і слухачів, із забезпеченням їх права на доступність і якість позашкільної освіти, створення умов для безперервності освіти.

Освітня програма позашкільного підрозділу є засобом забезпечення реальних умов для вибору індивідуальної траєкторії розвитку, гарантом досягнення обраних освітніх рівнів, технологічним засобом управління якістю позашкільної освіти.

Освітня програма узгоджена із законами України "Про освіту" та "Про позашкільну освіту", "Про наукову і науково-технічну діяльність", Положенням про позашкільний підрозділ, Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 11 серпня 2004 р. № 651 та зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2004 р. за № 1036/9635, Типовими навчальними планами для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 22.07.2008 р. № 676, освітніми запитами дітей та їх батьків.

Місія, візія та ключові цінності позашкільного підрозділу

Місія позашкільного підрозділу: сприяння кожному здобувачу освіти в цілісному розвитку та лідерському становленні; служіння людині, громаді, суспільству.

Візія позашкільного підрозділу:

створення сприятливого середовища, інфраструктури та умов для розвитку особистості; розвиток науково-педагогічного потенціалу, удосконалення науково-дослідницької, освітньої та інноваційної діяльності;

сприяння розкриттю лідерських якостей здобувачів освіти шляхом їх участі в самоврядуванні закладу позашкільної освіти;

створення умов для змістовного дозвілля здобувачів освіти та працівників закладу позашкільної освіти;

відкритість та забезпечення інформування спільноти;

служіння громаді.

Ключові цінності: Україна, дитина, громада, професіоналізм, довіра, духовність, лідерство, відповідальність.

Мета та завдання освітнього процесу в позашкільному підрозділі

Метою освітнього процесу в позашкільному підрозділі є розвиток здібностей дітей та молоді у сфері освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту, технічної та іншого виду творчості, здобуття ними первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої само- та професійної реалізації.

Основними завданнями є:

виховання громадянина України;

вільний розвиток особистості та формування її соціально-громадського досвіду;

виховання у вихованців, учнів і слухачів поваги до Конституції України, прав і свобод людини та громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії;

виховання у вихованців, учнів і слухачів патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей Українського народу, а також інших націй і народів;

виховання у вихованців, учнів і слухачів шанобливого ставлення до родини та людей похилого віку;

створення умов для творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку вихованців, учнів і слухачів;

здобуття учнями, вихованцями, слухачами первинних професійних навичок і вмінь, необхідних для їхньої соціалізації, подальшої самореалізації та професійної діяльності;

формування у вихованців, учнів і слухачів свідомого й відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих, навичок безпечної поведінки;

задоволення освітньо-культурних потреб вихованців, учнів і слухачів, які не забезпечуються іншими складовими структурами освіти;

задоволення потреб вихованців, учнів і слухачів у професійному самовизначенні і творчій самореалізації;
пошук, розвиток та підтримка здібних, обдарованих і талановитих вихованців, учнів і слухачів;
вдосконалення фізичного розвитку вихованців, учнів і слухачів, підготовка спортивного резерву для збірних команд України з різних видів спорту;
організація дозвілля вихованців, учнів і слухачів, пошук його нових форм; профілактика бездоглядності, правопорушень;
виховання в учасників освітнього процесу свідомого ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих;
формування здорового способу життя вихованців, учнів і слухачів;
здійснення інформаційно-методичної та організаційно-масової роботи.

Головні принципи освітнього процесу

гуманізація, що визначає пріоритети завдань творчої самореалізації особистості, її виховання, створення умов для вияву обдарованості і талантів здобувачів освіти, формування гуманної особистості;

єдність загальнолюдських і національних цінностей, що забезпечує у змісті освітнього процесу органічний зв'язок і духовну єдність української національної культури з культурою народів світу;

розвиток культури всіх національних меншин, що проживають на території України; сприяє усвідомленню пріоритетності загальнолюдських цінностей над груповими;

визначає позашкільну освіту як важливий засіб національного розвитку й гармонізації національних і міжнаціональних відносин в Україні;

демократизація, що передбачає автономію закладів позашкільної освіти різних типів та форм власності у вирішенні основних питань змісту їх діяльності, розвитку різноманітних форм співробітництва та партнерства всіх учасників освітнього процесу;

науковість і системність, що полягає в забезпеченні оптимальних умов для інтегруючої функції освітніх процесів в умовах досягнення основної мети позашкільної освіти;

безперервність, наступність та інтеграція, що забезпечує єдність всіх ланок освіти, об'єднання зусиль підрозділу позашкільної освіти з школою та дошкільною ланкою та громадськими організаціями; цілісність і наступність позашкільної освіти, спрямованої на поглиблення та конкретизацію освітнього процесу;

набуття освіти упродовж всього життя, за умови наступності та концентричності;

багатоукладність і варіативність, що передбачає можливість широкого вибору змісту, форми і засобів позашкільної освіти, альтернативність у задоволенні духовних запитів здобувачів освіти, їх пізнавальних та інтелектуальних можливостей та інтересів, запровадження поліваріантності навчальних програм, поглиблення і розширення їх практичної сприятливості, референції та індивідуалізованого освітнього процесу;

добровільність і доступність, що передбачає право вибору та доступності в забезпеченні потреб абсолютності у творчій самореалізації, духовному самовдосконаленні, здобутті додаткових знань, умінь та навичок, підготовки до активної професійної та громадської діяльності;

самостійність і активність особистості, що полягає у забезпеченні психолого-педагогічної атмосфери, яка сприяє виявленню, розвитку і реалізації здобувачами освіти пізнавальної самостійності, творчої активності, прояву обдарованості і таланту;

практична спрямованість, що передбачає набуття здобувачами освіти певних умінь і навичок, орієнтацію на трудову діяльність у ринкових умовах, їх розширення та розвиток, а також впровадження в життя за умов інтеграції з наукою і виробництвом.

Зміст освітнього процесу ґрунтується на засадах особистісного замовлення дітей і їх батьків. Ці замовлення постійно розвиваються, варіюються, в чому і простежується безперервна динамічність позашкільної освіти, її нестандартність та варіативність. Освітній процес у позашкільному підрозділі здійснюється за напрямками: фізкультурно – спортивний, військово –

патріотичний, художньо – естетичний – відповідно до Закону України "Про позашкільну освіту".

Система управління освітнім процесом

Керівництво закладом здійснює директор.

Колегіальним органом управління є педагогічна рада комплексу, повноваження якої визначаються Статутом закладу.

Основні завдання управління освітнім процесом в в позашкільному підрозділі складаються з наступних компонентів:

Кадрове забезпечення освітньої діяльності:

Кадрове забезпечення закладу здійснено у повній відповідності з навчальним робочим планом закладу, спеціалізацією та шестиденним режимом його роботи.

Освітній процес у підрозділі забезпечують 18 педагогічних працівників. Всі вони мають відповідний рівень освіти, володіють фаховою майстерністю. З них: 16 – основні працівники, 2 – працюють за сумісництвом.

Підрозділ укомплектовано педагогічними кадрами у повному обсязі.

Педагогічні працівники				Освіта				Категорія, розряд				Звання		Стаж роботи				
Директор	Заступник директора	Керівники	гуртків методист	Повна вища	Бакалавр	Молодший спеціаліст	Серед.спец	вища	12 тар.роз.	11 тар. роз	10 тар. роз	Керів. гурт - методист	Майстер спорту	До 3 років	До 10 років	До 20 років	До 30 років	Більше 30 р.
1	1	15	1	14	1	2	1	3	10	1	4	4	2	4	1	3	5	5

№ з/п	Нагороди	Кількість педагогів
1.	Грамота департаменту освіти і науки ЗОДА	1
2.	Грамота Запорізької міської ради	2
3.	Грамота департаменту освіти і науки ЗМР	1
4.	Грамота ТВО Вознесенівського району	2
5.	Грамота ГУ ДСНС в Запорізькій області	3

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок вихованців, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- контроль за станом внутрішньої документації (журнали гурткової роботи, журнали з техніки безпеки, поурочне та тематичне планування);
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища підрозділу;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Навчальний план та обґрунтування його вибору

При формуванні робочого навчального плану враховано вимоги законів України "Про освіту", "Про позашкільну освіту", "Про наукову і науково-технічну діяльність", Положення про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2001 р. № 433, Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 серпня 2004 р. № 651 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України

20 серпня 2004 р. № 1036/9635, Типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладів системи Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 22 липня 2008 р. № 676.

Загальний обсяг навчального навантаження:

Загальний обсяг навчального навантаження для вихованців позашкільного підрозділу ЗНВК "Запорізька Січ" складає 8100 годин на навчальний рік: для учнів початкового рівня I року навчання – 1224 години на навчальний рік, II року навчання – 1412 годин на навчальний рік, для учнів основного рівня I року навчання – 576 годин на навчальний рік, II року навчання – 1188 години на навчальний рік, III року навчання – 1644 години на навчальний рік, IV року навчання 1188 годин на навчальний рік, для учнів вищого рівня I року навчання – 216 годин на навчальний рік, II року навчання – 648 годин на навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в освітніх програмах та навчальному плані позашкільного підрозділу Запорізького навчально-виховного комплексу "Запорізька Січ" військово-спортивного профілю Запорізької міської ради Запорізької області.

Для гуртків початкового рівня за напрямами позашкільної освіти складає:

№ з/п	Напрямок діяльності	Кількість годин			
		до 1-го року навчання		2-й рік навчання	
		на тиждень	усього за рік	на тиждень	усього за рік
1.	Художньо-естетичний	4-6	144-216	4-6	144-216
2.	Фізкультурно-спортивний	6	216	6	216
3.	Військово-патріотичний	4-6	144-216	6	216

Для гуртків основного рівня за напрямами позашкільної освіти складає:

№ з/п	Напрямок діяльності	Кількість годин							
		до 1-го року навчання		2-й рік навчання		3-й рік навчання		4-й рік навчання	
		на тиждень	усього за рік	на тиждень	усього за рік	на тиждень	усього за рік	на тиждень	усього за рік
1.	Художньо-естетичний	4-9	144-324	6-10	216-360	6-10	216-360	6-12	216-432
2.	Фізкультурно-спортивний	6	216	6	216	6-9	216-324	6-9	216-324
3.	Військово-патріотичний	4-6	144-216	6	216	6-9	216-324	6-9	216-324

Для гуртків вищого рівня за напрямами позашкільної освіти складає:

№ з/п	Напрямок діяльності	Кількість годин							
		до 1-го року навчання		2-й рік навчання		3-й рік навчання		4-й рік навчання	
		на тиждень	усього за рік	на тиждень	усього за рік	на тиждень	усього за рік	на тиждень	усього за рік
1.	Художньо-естетичний	6-12	216-432	6-12	216-432	6-12	216-432	6-12	216-432
2.	Фізкультурно-спортивний	6-9	216-324	6-9	216-324	9-12	324-432	9-12	324-432
3.	Військово-патріотичний	6	216	6-9	216-324	6-9	216-324	6-9	216-324

Навчальним планом передбачено організацію освітнього процесу у гуртках за напрямками:

№	Напрямок/назва гуртка	Кіль-сть	
		груп	дітей
Військово-патріотичний			
1.	Школа безпеки	6	90
2	Прикладна фізпідготовка	1	15
Всього:		7	105
Фізкультурно-спортивний			
3	Аеробіка	3	45
4	Спортивні ігри	4	60
5	Східні єдиноборства	2	30
6	Спас	5	75
7	Академічне веслування	6	90
Всього:		20	300
Художньо-естетичний			
8.	Умілі руки	2	30
9.	Художнє моделювання	2	30
10.	Берегиня	1	15
11.	Спортивна хореографія	2	30
Всього:		7	105

Гуртки усіх напрямків, які пропонує позашкільний підрозділ забезпечені необхідним обладнанням, наочністю та знаряддям для повноцінної діяльності. Всі навчальні приміщення закладу мають паспорти з переліками наявного обладнання, навчального, наочного, методичного забезпечення.

Навчальний процес у позашкільному підрозділі здійснюється на підставі нормативно-правових актів, передбачених чинним законодавством у галузі позашкільної освіти та Статутом комплексу.

Тривалість навчального року, занять:

Керуючись ст. 16, 17 Закону України "Про позашкільну освіту", Статутом комплексу, навчальний рік складається з двох півріч. Навчальний рік розпочинається з 1 вересня поточного року і закінчується 31 травня наступного року.

Комплектування гуртків здійснюється у період з 1 по 15 вересня, який вважається робочим часом педагогів. Зарахування вихованців може здійснюватися протягом навчального року (у міру закінчення комплектування гуртків за їх бажанням і за згодою батьків або осіб, які їх замінюють на безконкурсній основі).

Тривалість занять встановлюється з урахуванням психофізіологічного розвитку дітей, допустимого навантаження на вихованців різних вікових категорій:
для вихованців від 6 до 7 років - 35 хвилин,
для вихованців старшого віку - 45 хвилин.

Гуртки пудрозділу працюють без канікул. Це надає більше можливостей у засвоєнні навчальних програм, проведенні навчально – тренувальних зборів, екскурсійної діяльності в період шкільних канікул. Усі приміщення, які використовуються для гурткових занять забезпечують оптимальні умови для організації освітнього процесу, відповідно до державних санітарних правил і норм (ДСанПіН 5.5.5.008-01).

Освітній процес здійснюється диференційно відповідно до віку. Наповнюваність груп становить 10 - 15 вихованців залежно від профілю, навчальних планів та площі приміщень, де проходять гурткові заняття. Тривалість перерв між заняттями становить, як правило, 10 - 15 хвилин. Характер організації перерв залежить від напрямку роботи гуртка.

Перерви між заняттями визначаються режимом щоденної роботи позашкільного підрозділу та його Статутом.

Навчальні програми

№	Назва гуртка	Повна назва програми	Тип програми	К-ть годин за програмою	Ким затверджено (№ наказу або протоколу, дата)
1	Школа безпеки	Навчальна програма гуртка "Школа безпеки"	Адапт.	144 216 324	Департамент освіти і науки, молоді та спорту Запорізької міської ради наказ від 30.06.2015 №269р
2	Спортивна хореографія	Навчальна програма "Сучасний танець"	Держав.	144 216 324	МОН України від 01.06.2013 № 1/11-9332)
3	Умілі руки	Програма гуртка виготовлення сувенірів.	Держав.	144 216	Київ, "Грамота", 2007 (рекомендовано МОН України)
4	Берегиня	Програма гуртка художня вишивка	Держав.	144 216 324	МОН України № 1/11-5303 від 18.07.2007 р.
5	Прикладна фізпідготовка	Навчальна програма гуртка "Зірниця"	Держав.	216 324	МОН України, Лист Інститута інноваційних технологій і змісту освіти від 06.03.2012 №14.1/12-Г-70
6.	Художнє моделювання	Програма гуртка народної творчості	Держав.	144 216	Рекомендовано МОН України, Київ "Грамота" 2009
7.	Аеробіка	Навчальна програма гурткової роботи з аеробіки.	Адапт.	216 324	Департамент освіти і науки, молоді та спорту Запорізької міської ради наказ від 30.06.2015 №269р
8.	Спортивні ігри	Навчальна програма "Футбол"	Держав.	216 324	МОН України від 01.06.2013 № 1/11-9332)
9.	Спас	Навчальна програма з позашкільної освіти фізкультурно-спортивного напрямку «Український рукопаш "Спас»	Адапт.	144 216 324	Науково- методична рада "ЗОШППО"ЗОР протокол №1 від 15.01.2019

10.	Східні єдиноборства	Навчальна програма гуртка "Східні єдиноборства"	Адапт.	216 324	Департамент освіти і науки, молоді та спорту Запорізької міської ради наказ від 30.06.2015 №269р
11.	Академічне веслування	Програма гуртка "Академічне веслування"	Держав.	216 324	МОН України, науково-методичний кабінет федерації академічного веслування, Київ - 2011р.

Методичне забезпечення освітньої програми

Методична робота в позашкільному підрозділі – це спеціальний комплекс практичних заходів, які ґрунтуються на досягненнях науки, передового педагогічного досвіду і спрямовані на всебічне підвищення компетентності і професійної майстерності кожного педагогічного працівника. Цей комплекс орієнтований перш за все на підвищення творчого потенціалу педагогічного колективу, а в кінцевому результаті – на підвищення якості й ефективності освітнього процесу.

Методична робота спрямована на забезпечення реалізації змісту позашкільної освіти та досягнення очікуваного результату в процесі реалізації методичної теми комплексу "Створення єдиного інформаційно – розвивального простору комплексу як складової всебічного розвитку учнів та вихованців на основі інноваційної діяльності педколективу", розрахованої на 2016 – 2021рр.

Із метою реалізації названої проблеми в структурі методичної роботи передбачено організацію таких підрозділів: організаційно-масовий відділ; методичний відділ; предметно-технічний відділ; початково-технічний відділ; художньо-технічний відділ; інформаційно-технічний відділ; спортивно-технічний відділ.

Заступником директора з НВР сплановано та спільно з методистом закладу організовано роботу методичної ради, на засіданнях якої вже розглянуто питання: про основні завдання методиста позашкільному підрозділі; про організацію методичної роботи ; про підготовку педагогів до заняття творчого об'єднання; про систему вимог до сучасного заняття.

Окрім того, у підрозділі працює методичне об'єднання, діяльність якого передбачає розгляд таких питань: формування системи цінностей засобами позашкільної освіти; психологічні особливості підлітків; вибір форм організації занять, як одна з умов успішного навчання дітей та учнівської молоді; впровадження інформаційних технологій в освітній процес; формування культури здоров'я учнів, як важлива складова роботи керівника творчого об'єднання.

Значна увага приділяється роботі з обдарованими дітьми.

Ця робота спрямована на досягнення високих результатів. Із метою виявлення обдарованих дітей проводяться бесіди, робота зі створення банку даних з урахуванням типів обдарованості, ведеться облік результатів участі вихованців у масових заходах.

Досвід показує, що системна робота з обдарованими дітьми полягає у: залученні їх до конкурсів, змагань; організації системної адресної підтримки обдарованих дітей, які є переможцями всеукраїнських масових заходів з військово-патріотичного та фізкультурно-спортивного напрямків.

Особливою формою навчання є інтегровані заняття, які спрямовані на встановлення у вихованців цілісного, системного світогляду. актуалізації особистісного ставлення до питань, що розглядаються на занятті. Основою ефективності цих занять є чітке визначення їх мети і планування для забезпечення різнобічного розгляду певної теми.

Визначено терміни проведення методичних нарад, на яких опрацьовуються актуальні питання з методики навчання.

Практичній спрямованості методичній роботі сприяє робота Школи педагогічної майстерності. Педагоги-початківці в рамках роботи Школи методичної підтримки молодого педагога мають змогу підвищити свій методичний рівень. У рамках роботи Школи проводиться тиждень наставника з серією демонстраційних занять, у ході якого беруться до уваги питання самоосвіти педагогів-початківців та їх участь у методичній роботі. У визначені терміни

адміністрацією закладу забезпечується організація та проведення: тижня відкритих дверей педагогів-майстрів; виставок; творчих майстерень педагогів; педагогічних консультацій; педагогічних читань; пізнавальних та професійних екскурсій.

Адміністрацією закладу вивчаються та узагальнюються матеріали з досвіду роботи керівників гуртків.

Педагогічний колектив працює над упровадженням інформаційно-комп'ютерних технологій у навчальний процес закладу.

Удосконаленню педагогічної майстерності та науково-методичному зростанню педагогів, підвищенню їх фахового рівня, виявленню творчих, талановитих членів колективу сприяють укладені адміністрацією закладу договори, а саме: Договір про співпрацю з ЗКПУ; Договір про співпрацю з Львівським державним університетом безпеки життєдіяльності; Договір про співпрацю з Черкаським інститутом пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля; Договір про співпрацю з ГУ ДСНС в Запорізькій області.

Організація методичної роботи у закладі позитивно сприяє підвищенню майстерності педагогів та популяризації педагогічних здобутків; впровадженню в практику роботи нових ефективних методів з даного напрямку; розвитку творчого потенціалу колективу. Необхідною умовою формування педагогічного професіоналізму педагогічного працівника є систематичне підвищення своєї професійної майстерності та науково-методична діяльність.

Організація освітнього процесу в позашкільному підрозділі

Освітній процес здійснюється диференційовано (відповідно до віку, індивідуальних можливостей, інтересів, нахилів, здібностей, стану здоров'я) з використанням різних організаційних форм роботи: гурткова робота, індивідуальні заняття, вікторина, змагання, конкурси, виставки, навчало-тренувальні збори, екскурсії, а також з використанням інших форм роботи.

Заняття проводяться у формі індивідуальних і групових занять.

Вибір форм і методів навчання працівники закладу визначають самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених в освітніх (навчальних) програмах.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку в освітньому процесі.

Очікувані результати реалізації освітньої програми

Як результат реалізації освітньої програми є сформованість у вихованців, учнів і слухачів пізнавальної, практичної, творчої і соціальної компетентностей.

Пізнавальні компетентності передбачають оволодіння поняттями та знаннями з різних галузей знань; основ характеристики явищ і процесів суспільного життя; набуття знань морально-психологічних якостей, способів організації змістовного дозвілля.

Практичні компетентності передбачають формування різноманітних техніко-технологічних вмінь і навичок, здатності реалізовувати і захищати свої права, орієнтуватися у соціальних відносинах, встановлювати зв'язки між подіями і явищами, формулювати, висловлювати та доводити власну думку, позицію.

Творчі компетентності передбачають набуття досвіду власної творчої діяльності з різних галузей знань, розв'язання творчих завдань, здатності проявляти творчу ініціативу; розвиток дослідницьких здібностей, системного, просторового і логічного мислення, уяви, фантазії; потреби у творчій самореалізації та духовному вдосконаленні.

Соціальні компетентності орієнтовані на досягнення високого рівня освіченості і вихованості; емоційний, фізичний та інтелектуальний розвиток;

формування позитивних особистісних якостей (самостійність, наполегливість, працелюбство та ін.), ціннісного ставлення до себе та інших, вміння працювати в колективі. Розвиток здатності до професійного самовизначення. Творчого становлення. Формування громадянського поведінки, патріотизму, любові до України.